

Veronika Csikos

Oblikovanje mrtvih: tradicija izrade biskupskih nadgrobnih spomenika u Mađarskoj u doba Anžuvina

Rad se bavi nadgrobnim spomenikom transilvanskoga biskupa iz 14. stoljeća. Ovo umjetničko djelo značajno je za raspravu o klesarstvu centralne Europe zbog dvaju razloga. Ovaj je spomenik najstariji sačuvani primjerak koji upućuje na raširenost figuralne grobne plastike među svećenicima centralne Europe i predstavlja primjerak visoke kvalitete spomenika ove vrste, što njegovo istraživanje čini iznimno zahtjevnim. Ovaj rad pokušava pojasniti kako su lokalni povijesni kontekst, povijesne okolnosti biskupije Gyulafehérvár te život tadašnjega biskupa mogli utjecati na izradu nekoliko neobičnih karakteristika koje se javljaju na spomeniku. Također, bavi se i mogućim utjecajem samoga spomenika na lokalnu tradiciju izrade nadgrobnih spomenika u Gyulafehérváru u drugoj polovici četrnaestoga stoljeća.

Spomenik je bio izrađen za vrlo značajnoga transilvanskog biskupa. Oko 1320. godine kanonici Transilvanske biskupije odabiru Andreja Szecsija za svoga biskupa. Ova neobična odluka odraz je strategije o sprečavanju napadā na dijecezu, poput onih iz prethodnih desetljeća, koji su uglavnom bili posljedica protivljenja prethodnoga biskupa novoj vladajućoj dinastiji. Odabirom Szecsija za biskupa izabrali su bogatoga plemića, člana obitelji koju su snažno podupirali napolitanski Anžuvinci, nova vladarska dinastija. Iako se vjerovalo da će on donijeti mir dijecezi, donio je uglavnom skandale Transilvanskoj crkvi – uključujući papinsku interdikciju dijeceze. Umire 1356. godine kao jedna od najkontroverznijih (crkvenih) političkih ličnosti četrnaestoga stoljeća u Mađarskoj. Njegov je nadgrobnni spomenik jednako spektakularan. Najraniji je primjer figuralnoga tipa nadgrobnoga spomenika u centralnoj Europi u drugoj polovici četrnaestoga stoljeća. Kako pokazuje detaljna analiza, predstavlja vrlo kvalitetan prikaz pokojnika, ukrašen s nekoliko maštovitih umjetničkih motiva, koji ga pretvaraju u impresivan “prikaz pokojnog episkopa”. Taj se prikaz pokazao kao najutjecajniji obrazac u izradi biskupskih spomenika u idućih pola stoljeća u Gyulafehérváru.

Prijevod s engleskoga: Karla Mazzaroli